

Інформаційно-комунікаційні технології в освіті

УДК 004.8:378:517

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.14585376>

**Перспективи використання штучного інтелекту для викладання
математичних освітніх компонентів у закладах вищої освіти**

Наталія Євгенівна Титаренко

старший викладач кафедри математики і фізики факультету інформатики, математики та економіки Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького, 69017, Україна, Запорізька область, м. Запоріжжя, вул. Наукового містечка, 59, <https://orcid.org/0000-0002-2272-9586>

Прийнято: 15.12.2024 | Опубліковано: 29.12.2024

Анотація. Стаття присвячена використанню штучного інтелекту у освітньому процесі закладів вищої освіти. Метою статті є аналіз можливостей використання ШІ у процесі навчання математики на прикладі лінійної алгебри, диференціальної геометрії, теорії чисел та диференціальних рівнянь. Особлива увага приділяється практичним інструментам, які вже використовуються у навчанні, та перспективам їх подальшого розвитку. Розглядаються можливі застосування ШІ в лінійній алгебрі: матричні перетворення, власні числа та вектори, розв'язання систем лінійних рівнянь, інтерактивні вправи, прикладне застосування. Висвітлюється також використання в диференціальній геометрії: візуалізація поверхонь, інтерактивні моделі, завдання на розрахунок, поглиблення практичного навчання, інтеграція з іншими дисциплінами. Штучний інтелект відкриває нові можливості для

вивчення теорії чисел завдяки генеруванню задач, використанню в криптографії, автоматичному доведенню тверджень, візуалізації понять, прикладному застосуванню, адаптивному навчанню. Штучний інтелект може значно спростити викладання диференціальних рівнянь, використовуючи візуалізацію розв'язків, адаптивні симуляції, розв'язання числових задач, аналіз стійкості, інтеграцію реальних даних, персоналізоване навчання. В статті також висвітлюються етичні аспекти використання ШІ в освіті: рівний доступ до технологій, забезпечення конфіденційності даних та уникнення залежності від автоматизованих систем — це реальні виклики, які потребують осмислення, виваження та подолання. Отже, впровадження ШІ у математичну освіту відкриває нові можливості для викладачів та здобувачів, створюючи інноваційні способи подачі та засвоєння знань. Перевагами використання ШІ є можливості візуалізації абстрактних математичних понять, автоматизації оцінювання, залученню здобувачів до процесу навчання за допомогою інтерактивних методів навчання.

***Ключові слова:** штучний інтелект, освітній процес, вища школа, лінійна алгебра, диференціальна геометрія, теорія чисел, диференціальні рівняння, адаптивне навчання.*

Perspectives for the use of artificial intelligence for teaching mathematical educational components in higher education institutions

Nataliia Tytarenko

Senior Lecturer of the Department of Mathematics and Physics of the Faculty of Informatics, Mathematics and Economics Melitopol State Pedagogical Bohdan Khmelnytsky University, 69017, Ukraine, Zaporizhzhia region, Zaporizhzhia, st. Scientific Town, 59 , <https://orcid.org/0000-0002-2272-9586>

***Abstract.** The article is devoted to the use of artificial intelligence in the educational process of higher education institutions. The article is aimed at analyzing the possibilities of using AI in the process of teaching mathematics on the example of linear algebra, differential geometry, number theory and differential equations. Particular attention is paid to practical tools that are already used in training and the prospects for their further development. Possible applications of AI in linear algebra are considered: matrix transformations, eigennumbers and vectors, solving systems of linear equations, interactive exercises, operational application. The use in differential geometry is also highlighted: visualization of surfaces, interactive models, calculation tasks, deepening of practical learning, integration with other disciplines. Artificial intelligence opens up new opportunities for the study of number theory through the generation of problems, use in cryptography, automatic proof of statements, visualization of concepts, practical application, adaptive learning. Artificial intelligence can greatly simplify the teaching of differential equations using solution visualization, adaptive simulations, numerical problem solving, stability analysis, real-world data integration, personalized learning. The article also highlights the ethical aspects of the use of AI in education: equal access to technology, ensuring data privacy, and avoiding dependence on automated systems are real challenges that need to be understood, weighed, and overcome. Thus, the introduction of AI in mathematics education opens up new opportunities for teachers and applicants, creating innovative ways of presenting and assimilating knowledge. The advantages of using AI are the ability to visualize abstract mathematical concepts, automate assessments, and involve students in the learning process using interactive teaching methods.*

***Keywords:** artificial intelligence, educational process, higher school, linear algebra, differential geometry, number theory, differential equations.*

Вступ. Штучний інтелект (ШІ) займає провідне місце серед сучасних технологій, що активно впроваджуються у різні сфери діяльності людини, зокрема в освіту. Використання ШІ у навчальному процесі дозволяє створити адаптивне середовище, яке враховує індивідуальні потреби здобувачів та сприяє більш глибокому розумінню освітніх компонентів. Математична освіта, яка є основою для багатьох природничо-наукових та інженерних дисциплін, не є винятком. Завдяки ШІ абстрактні математичні поняття можуть бути представлені у наочній та інтерактивній формі, що підвищує ефективність засвоєння матеріалу.

Огляд літератури. Використання штучного інтелекту (ШІ) в освіті є предметом чисельних досліджень. Значна кількість публікацій висвітлює адаптивні технології навчання та їх вплив на якість навчання. Зокрема, дослідження Чжоу [1, с. 457] демонструє, як алгоритми машинного навчання можуть використовуватись для створення індивідуальних навчальних планів, що сприяє більш глибокому розумінню абстрактних математичних понять. Роботи Сміта [2, с. 115] наголошують на важливості інтерактивних візуалізацій у викладанні складних тем окремих розділів вищої математики.

Інші автори акцентують увагу на практичних аспектах використання ШІ. Наприклад, у дослідженні Гупти [3, с. 94] розглядається застосування комп'ютерного зору для автоматизації оцінювання студентських робіт. Мартінес і Родрігес [4, с. 327] аналізують роль природної мовної обробки для автоматизованого створення навчальних завдань та перевірки текстових відповідей здобувачів.

Українські науковці також роблять вагомий внесок у вивчення ШІ в освіті. Так, роботи Іваненка та Ковальчук [5, с. 49] розглядають застосування адаптивних навчальних платформ для інтерактивного вивчення лінійної алгебри та розв'язання систем лінійних рівнянь. Дослідження Петренко [6, с. 70]

зосереджено на використанні візуалізацій та симуляцій для поглиблення розуміння понять диференціальної геометрії. В роботі Гнатюка [7, с. 82] аналізуються інструменти обробки природної мови для створення адаптивних математичних завдань.

Сучасні дослідження також піднімають етичні питання, пов'язані з використанням ШІ у освіті. Наприклад, роботи Кім [8, с. 129] вказують на проблему рівного доступу до технологій, особливо в умовах пандемії та економічної нерівності. Лі [9, с. 521] аналізує ризики, пов'язані із залежністю від автоматизованих систем, включаючи можливу небезпеку втрати навичок критичного мислення у здобувачів.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Хоча ці дослідження підкреслюють значний потенціал ШІ у вдосконаленні освітнього процесу, вони недостатньо висвітлюють специфічні проблеми математичної освіти. Зокрема, мало уваги приділяється використанню ШІ для інтеграції міждисциплінарних підходів у викладанні математики в закладах вищої освіти, а також розробці інструментів для навчання об'єктивно складним темам. Недостатньо досліджено й ефективність адаптивних симуляцій для вивчення реальних прикладних задач математичного змісту. Це дослідження усуває вказані недоліки, пропонуючи аналіз сучасних інструментів штучного інтелекту, їх потенціалу та нові підходи до викладання математичних дисциплін.

Постановка завдання. Метою статті є аналіз можливостей використання ШІ у процесі навчання математики на прикладі лінійної алгебри, диференціальної геометрії, теорії чисел та диференціальних рівнянь.

Завданнями дослідження є:

- Аналіз сучасних підходів до інтеграції ШІ в освітній процес.
- Наведення прикладів використання ШІ при викладанні математичних дисциплін у вищій школі.

- Оцінка ефективності інструментів ІІІ у формуванні математичних компетентностей та досягненні результатів навчання.

Актуальність теми зумовлена необхідністю модернізації педагогічних підходів та використання новітніх технологій для підвищення рівня знань здобувачів. Згідно з дослідженнями [10, с. 128], [11, с. 206] інтеграція ІІІ у навчальний процес сприяє покращенню академічних результатів завдяки персоналізації навчання, автоматизації оцінювання та візуалізації складних математичних понять.

Результати дослідження.

1. Загальні засади використання ІІІ у математичній освіті.

Інтеграція ІІІ у навчальний процес передбачає використання природної мови, машинного навчання та комп'ютерного бачення. Це дозволяє створювати інтерактивні та персоналізовані методи навчання, які відповідають сучасним викликам математичної освіти протягом періоду пандемії та воєнного стану.

Інтерактивні платформи. Такі системи як Khan Academy або Coursera використовують алгоритми адаптивного навчання, що аналізують помилки здобувачів і пропонують завдання для покращення розуміння навчального матеріалу відповідного розділу освітнього компонента (ОК). Наприклад, при виникненні утруднень з обчисленням визначників вищих порядків, здобувач отримає додаткові відеоуроки та практичні завдання саме з цієї теми. Далі система дає інтерактивні вправи, які поступово підвищують рівень складності. Такі платформи також можуть включати функції гейміфікації, що значно підвищує мотивацію здобувачів.

Адаптивні системи навчання. Платформи ALEKS і Smart Sparrow аналізують прогрес здобувачів і автоматично налаштовують навчальні матеріали відповідно до їх рівня знань. Тобто система може збільшити кількість прикладів на певну тему або запропонувати більш складні задачі для поглиблення знань.

Наприклад, здобувач, який впевнено розв'язує системи лінійних алгебраїчних рівнянь (СЛАР) III порядку, може отримати завдання на розв'язання СЛАР більшої розмірності.

Адаптивні системи також дозволяють викладачам слідкувати за прогресом усієї академічної групи, визначати загальні проблемні теми і коригувати підхід до їх викладання. Наприклад, якщо значна частина здобувачів має проблеми із побудовою фундаментальної системи розв'язків однорідної СЛАР, викладач може присвятити більше часу поясненню цієї теми.

Віртуальні репетитори. ШІ-асистенти, такі як ChatGPT, здатні надавати розгорнуті пояснення задач у реальному часі, допомагаючи здобувачам зрозуміти складні моменти. Здобувач може поставити своє улюблене питання: «Навіщо мені це потрібно?», наприклад, у контексті обчислення подвійних та потрійних інтегралів, та отримати при цьому як розгорнуте теоретичне пояснення, так і приклади застосування в різних галузях науки та сферах життя. Це спонукає здобувача до свідомого навчання більше, ніж звичайний підручник.

Віртуальні репетитори також можуть використовуватись для підготовки до контрольних робіт, заліків та іспитів. ШІ може генерувати типові питання, перевіряти відповіді та давати пояснення. Наприклад, при вивченні курсу диференціальних рівнянь ШІ може пропонувати рівняння вказаного типу, пропонувати опис етапів розв'язання та деталізувати пояснення за вимогою.

Обробка природної мови. Завдяки NLP (обробці природної мови), здобувачі можуть взаємодіяти з системами ШІ у зрозумілій формі. Наприклад, замість аналітичного завдання поставити текстове питання: "Як обчислити ранг матриці?" і отримати покроковий алгоритм із графічною інтерпретацією. Це значно спрощує навчання для початківців і тих, хто краще сприймає візуалізації.

Отже, загальні підходи до використання ШІ в математичній освіті охоплюють широкий спектр інструментів та методів, спрямованих на

покращення якості навчання. Завдяки можливостям адаптації, інтерактивності та аналізу прогресу, ІІІ сприяє створенню ефективного та доступного освітнього середовища.

2. Лінійна алгебра

Лінійна алгебра є одним з ключових освітніх компонентів у вищій математичній освіті. Вона є базою для вивчення наступних ОК та має широке застосування в багатьох галузях: економіці, комп'ютерних науках, фізиці, інженерії та ін.

Матричні перетворення. Програмні середовища GeoGebra, Matlab або Python-бібліотеки (наприклад, NumPy) дозволяють здобувачам експериментувати з матрицями і візуалізувати їхні перетворення. Здобувачі можуть змінювати елементи матриці і бачити, як це відбивається на геометричних об'єктах: векторах, площинах, просторах. Наприклад, матриця обертання може бути застосована до набору точок і здобувачі одразу побачать, як ці точки змінюють свої позиції у просторі. Це сприяє кращому розумінню понять обертання, масштабування та відбиття.

В інтерактивних симуляціях здобувачі можуть спостерігати, як змінюється форма зображення при зміні матриці перетворення. Це допомагає пояснити прикладні аспекти матричних операцій, наприклад, у комп'ютерній графіці або обробці зображень.

Власні числа та вектори. Застосунки на основі ІІІ Wolfram Alpha, Mathway або спеціалізовані платформи навчання дозволяють автоматично генерувати приклади та пояснювати значення власних чисел і векторів. Наприклад, у фізиці власні числа можуть описувати частоти коливань у механічних системах, а у комп'ютерних науках вони застосовуються для розпізнавання образів.

Геометрична інтерпретація власних векторів стає зрозумілішою завдяки інтерактивним візуалізаціям. Здобувач може побачити як власний вектор зберігає свій напрямок при застосування відповідної матриці. Наприклад, алгоритми Google Search для ранжування сторінок використовують методи на основі обчислення власних векторів.

У системах машинного навчання власні значення і власні вектори допомагають зменшувати розмірність даних, що вкрай важливо для обробки великих масивів інформації.

Розв'язання систем лінійних рівнянь. Інструменти Wolfram Alpha, Matlab або Python (з бібліотекою SciPy) дозволяють автоматизувати виконання обчислень і надавати здобувачам детальне пояснення розв'язання. Це дозволяє зосередитись на розумінні основних принципів, а не тільки на виконанні рутинних обчислень.

Наприклад, здобувач може ввести СЛАР до програмного середовища і ШІ знайде розв'язок системи й пояснить кожний крок. Це особливо корисно при вивченні методу Гаусса, формул Крамера, матричного способу. У контексті оптимізації ресурсів системи на основі ШІ можуть моделювати реальні проблеми, наприклад, розподіл фінансів у компанії або логістику.

Інтерактивні вправи. Платформи, що використовують ШІ, можуть генерувати індивідуальні вправи для здобувачів з урахуванням їх рівня підготовки. Наприклад, здобувач, який має утруднення з обчисленням оберненої матриці, може отримати додаткові приклади на знаходження мінорів та алгебраїчних доповнень, обчислення визначників та множення матриць. Інтерактивні вправи миттєво дають зворотний зв'язок, що сприяє більш ефективному засвоєнню навчального матеріалу.

Прикладне застосування. Лінійна алгебра часто використовується в інших науках і ШІ може висвітлити ці міждисциплінарні зв'язки. Наприклад, у

комп'ютерній графіці перетворення матриць допомагають створювати тривимірні моделі, а в економіці вони використовуються для аналізу фінансових моделей. Відповідні симуляції допомагають здобувачам зрозуміти, як теоретичні знання застосовуються на практиці.

Таким чином, використання ІІІ у викладанні лінійної алгебри значно підвищує ефективність навчання, робить його доступнішим і сприяє глибшому розумінню фундаментальних понять.

3. Диференціальна геометрія

Диференціальна геометрія є складною для здобувачів через високий рівень абстракції. Це освітній компонент, який вивчає геометричні властивості кривих і поверхонь засобами диференціального числення. Штучний інтелект може суттєво полегшити його вивчення завдяки сучасним інструментам візуалізації, інтерактивного моделювання та автоматизованих розрахунків.

Візуалізація поверхонь. Однією з найбільших переваг використання ІІІ у диференціальній геометрії є можливість візуалізації абстрактних понять. Сучасні 3D-графічні програми: Matlab, Blender або Python-бібліотеки (наприклад, Matplotlib і Plotly) допомагають створювати інтерактивні моделі поверхонь [12, с. 52]. Студенти можуть змінювати параметри рівняння поверхні (наприклад, тору, еліпсоїда, гелікоїда) та спостерігати, як ці зміни впливають на її форму, кривину чи орієнтацію. Це дозволяє наочно продемонструвати кут між кривими на поверхні, геодезичні лінії.

Наприклад, при вивченні тору здобувачі можуть змінювати радіуси основного і додаткового кіл, спостерігаючи відповідний вплив на форму і кривину поверхні. Це значно покращує розуміння складних понять, які важко пояснити словами чи звичайними малюнками.

Інтерактивні моделі. Wolfram Demonstrations або GeoGebra - інструменти для взаємодії здобувачів з математичними моделями. Наприклад, змінюючи

параметри еліпсоїда, можна дослідити його осі симетрії, форму перерізів та властивості кривини. Такі моделі допомагають розкрити глибокі зв'язки між рівняннями та геометричними об'єктами, які вони описують.

Завдяки інтерактивності здобувач може краще зрозуміти, як змінюються геодезичні лінії в залежності від початкових умов або кривина поверхні при зміні її рівняння. Програма може побудувати геодезичні лінії на заданій поверхні, демонструючи їх залежність від початкового напрямку руху.

Розрахункові завдання. Автоматизовані системи Maple, Mathematica або Python-бібліотеки (SymPy), значно спрощують виконання складних обчислень у диференціальній геометрії. Наприклад, при обчислення гаусової кривини або квадратичних форм поверхні ці програми надають відповідь й пояснюють кожний етап розв'язання. При обчисленні гаусової кривини система може вказати на помилку у визначенні другої квадратичної форми і надати підказки для її виправлення, це забезпечує корекцію знань.

Поглиблення практичного навчання. ШІ дозволяє студентам працювати з реальними даними, пов'язаними з диференціальною геометрією. Наприклад, у картографії або робототехніці використовуються криві і поверхні для моделювання траєкторій руху або обробки зображень. Штучний інтелект може моделювати реальні задачі: оптимальну траєкторію руху робота по кривій на поверхні або аналіз цифрової топографії місцевості.

Інтеграція з іншими дисциплінами. Використання ШІ у викладанні диференціальної геометрії сприяє встановленню міждисциплінарних зв'язків. Наприклад, моделювання кривих і поверхонь використовується в комп'ютерній графіці, дизайні автомобілів, аеродинаміці тощо. ШІ може симулювати відповідні процеси, надаючи здобувачам можливість досліджувати застосування теорії на практиці.

Таким чином, використання ІІІ у викладанні диференціальної геометрії дозволяє зробити цю складну дисципліну доступнішою і цікавішою для здобувачів. Завдяки візуалізації, інтерактивним моделям та автоматизованим обчисленням вони отримують можливість краще зрозуміти основні поняття та застосувати їх у реальних задачах, що мотивує до подальшого самостійного навчання.

4. Теорія чисел

Теорія чисел відіграє ключову роль у формуванні логічного мислення та розвитку аналітичних здібностей здобувачів. Вона є основою для криптографії, обчислювальної математики та алгоритмів. Штучний інтелект відкриває нові можливості для вивчення цієї дисципліни завдяки підтримці доведення теорем, автоматизації задач та візуалізації понять.

Генерування задач. Системи на основі ІІІ можуть генерувати задачі на визначення простих чисел (решето Ератосфена), знаходження найбільшого спільного дільника (НСД) чисел та многочленів, розв'язання порівнянь та їх систем, відокремлення коренів многочлена різними способами та ін.

Криптографія. Однією з найбільш практичних ілюстрацій теорії чисел є її застосування у криптографії. ІІІ може використовуватись для навчання здобувачів основам RSA-алгоритму — одного з найпоширеніших методів шифрування даних. Здобувачі вищої освіти можуть експериментувати з генерацією пари відкритих і закритих ключів, вивчаючи процес розкладання великих чисел на прості множники.

Завдяки ІІІ можна моделювати ситуації реального шифрування. Наприклад, використовуючи Python або Matlab, можна створити програму для шифрування повідомлення за допомогою RSA-алгоритму, проаналізувати надійність ключів та оцінити ризики можливого злому.

Автоматичне доведення тверджень. Інструменти на базі ШІ Lean або Coq дозволяють здобувачам формалізувати математичні доведення і перевіряти їх коректність [13, с. 117]. Це особливо корисно для навчання доведенню теорем, наприклад, теореми Ферма та теореми Ейлера, для доведення властивостей бінарних операцій в числових системах.

Наприклад, якщо здобувач хоче довести, що задане число є простим, то система перевірить кожен етап доведення і пояснить помилки, якщо вони виникнуть. Такі інструменти не лише автоматизують перевірку, але й сприяють формуванню математичної логіки та культури доведення через детальний аналіз кожного кроку.

Візуалізація понять. ШІ також може допомогти візуалізувати абстрактні поняття теорії чисел. Наприклад, графічні інструменти можуть демонструвати розподіл простих чисел на числовій осі, візуалізувати структуру класів по модулю m або ілюструвати схему Горнера. Це робить складні теми більш доступними, зрозумілими, а, отже, цікавими.

Прикладне застосування. Використання теорії чисел не обмежується академічними завданнями. У сучасному світі її застосовують у створенні блокчейн-технологій, цифрових підписів і захисту даних. ШІ може моделювати такі задачі, як побудова геш-функцій або перевірка автентичності підписів. Наприклад, здобувач може зрозуміти, як криптографічна система використовує великі прості числа для забезпечення безпеки даних.

Адаптивне навчання. ШІ генерує завдання з поступовим підвищенням рівня складності залежно від успіхів користувача. Наприклад, вправи початкового рівня можуть бути спрямовані на розв'язання простих конгруенцій, а більш серйозні — на аналіз теорем про розподіл простих чисел.

Таким чином, використання ІІІ у викладанні теорії чисел створює сприятливі умови для глибокого засвоєння матеріалу, розвитку аналітичних навичок та підготовки до реальних практичних завдань.

5. Диференціальні рівняння

Диференціальні рівняння є математичними моделями багатьох процесів у фізиці, хімії, біології, екології, соціології, економіці та політиці. Штучний інтелект може значно спростити викладання цього освітнього компонента, використовуючи інструменти візуалізації, адаптивного моделювання та автоматизації числових розрахунків.

Візуалізація розв'язків. Однією з найбільших проблем для здобувачів є розуміння поведінки систем, описаних диференціальними рівняннями. Використовуючи Matlab, Wolfram Alpha або Python (з бібліотеками Matplotlib і SciPy), викладачі можуть демонструвати графіки фазових траєкторій чи сімейства розв'язків. Наприклад, під час вивчення рівнянь гармонічного осцилятора здобувачі можуть побачити, як змінюються амплітуда та фаза коливань в залежності від початкових умов.

Іншим прикладом є візуалізація динаміки електричних контурів. Здобувачі можуть спостерігати вплив зміни опору чи індуктивності на коливання напруги та струму. Це дозволяє зрозуміти не лише теоретичні основи, але й широкий спектр практичного застосування диференціальних рівнянь.

Адаптивні симуляції. ІІІ допомагає створювати інтерактивні симуляції, які дозволяють здобувачам змінювати параметри рівнянь і одразу бачити наслідки. Наприклад, під час вивчення популяційних моделей можна змінювати швидкість розмноження або вимирання та спостерігати, як це впливає на розмір популяції.

Поведінку нелінійних систем можна моделювати в інтерактивному середовищі Jupyter Notebook (Python). Це особливо корисно для розуміння

хаотичних систем, де невеликі зміни початкових умов можуть призводити до значних відхилень у результатах (теорія стійкості розв'язків).

Розв'язування числових задач. Швидко і точно розв'язання числових задач забезпечують інструменти Maple, Wolfram Alpha або Simulink. Здобувачі можуть вводити диференціальне рівняння та отримувати детальний розв'язок із графіками, поясненнями та числовими розрахунками. Це дозволяє зосередитися на інтерпретації результатів, а не на рутинних обчисленнях, нажаль, за рахунок пожертви відповідною компетентністю.

Наприклад, під час аналізу поведінки маятника система може автоматично обчислити амплітуду, фазовий зсув і період, а також побудувати графік залежності кута від часу. Такі можливості значно спрощують вивчення фізичних явищ, описаних диференціальними рівняннями.

Аналіз стійкості. ІІІ-системи дозволяють автоматизувати перевірку стабільності рівноважних точок у нелінійних системах. Здобувачі можуть моделювати фазові портрети та аналізувати, як зміна параметрів впливає на стабільність системи. Наприклад, під час вивчення хімічних реакцій система може вказати на точки біфуркації, що визначають переходи між різними режимами реакції.

Інтеграція реальних даних. Здобувачі вищої освіти можуть працювати з реальними експериментальними даними. При моделюванні екологічних систем для побудови моделей можна використовувати дані про популяції тварин чи рівень забруднення. Такий підхід дозволяє поєднати теорію і практику, що сприяє більш ефективному навчанню.

Персоналізоване навчання. Оцінювати рівень підготовки здобувача і пропонувати завдання відповідно до його рівня знань вміють адаптивні платформи ALEKS або Smart Sparrow. Якщо здобувач не може розв'язати лінійне

рівняння, система запропонує додаткові вправи на цю тему перед переходом до нелінійних рівнянь.

Отже, використання ІІІ у викладанні диференціальних рівнянь сприяє більш глибокому, свідомому та ефективному засвоєнню матеріалу.

6. Етичні аспекти використання ІІІ

Використання штучного інтелекту у навчанні має великий потенціал для підвищення ефективності освітнього процесу та сприяння розвитку індивідуального підходу до кожного здобувача. Однак, цей розвиток супроводжується численними етичними питаннями, які потребують всебічного розгляду. Одними із важливих аспектів є конфіденційність даних, рівний доступ до технологій та потенційна залежність від нових технологій [14, с. 21].

Конфіденційність даних. Однією з головних етичних проблем є захист особистої інформації здобувачів. Адаптивні платформи та інші ІІІ-інструменти, що використовуються в навчанні, збирають великі обсяги даних про здобувачів: їхні навчальні досягнення, інтереси, звички та навіть поведінкові реакції. Це створює серйозні ризики для конфіденційності цих даних. Інформація, що стосується особистості здобувача, може бути використана не за призначенням, що призводить до порушення приватності. Таким чином, необхідно розробити чіткі етичні норми та закони, які визначатимуть, як і хто може збирати, обробляти та зберігати ці дані, а також забезпечити прозорість процесу збору даних і гарантувати, що вони використовуються лише для покращення навчального процесу.

Рівний доступ. Проблеми доступу до інтернету, необхідної техніки та програмного забезпечення можуть стати бар'єром для деяких здобувачів, залежно від економічної ситуації родини або технологічного розвитку країни. Також слід прийняти до уваги перебої з електропостачанням та повітряні тривоги під час війни. Тому важливо забезпечити, щоб усі здобувачі, незалежно

від їх матеріального становища або географічного положення, мали можливість користуватися перевагами ІІІ. Це включає забезпечення доступу до безкоштовних або доступних технологій, а також розвиток інфраструктури, що дозволяє використовувати ці інструменти в освітньому процесі.

Залежність від технологій. Ще одна етична проблема, що виникає в контексті використання ІІІ в освіті, — це можливість виникнення залежності від технологій. Інтенсивне використання ІІІ в навчальному процесі може призвести до того, що люди почнуть більше покладатися на технології, ніж на власні критичні здібності. Це особливо важливо в умовах, коли навчальні програми активно інтегрують ІІІ для виконання різноманітних завдань. У таких умовах може з'явитися ризик, що здобувачі будуть занадто орієнтовані на автоматичні рішення та втратять навички самостійного мислення та вирішення проблем. З цією метою навчальні програми повинні бути збалансованими, сприяючи розвитку критичного мислення та здатності до аналізу. Педагогічний підхід має орієнтуватися на формування таких умінь у здобувачів, які дозволяють використовувати ІІІ як інструмент, але не заміняють розумову діяльність здобувача [15, с. 388].

Таким чином, етичні аспекти використання ІІІ в освіті мають важливе значення для забезпечення безпеки, рівності та розвитку здобувачів. Ключовими моментами є захист персональних даних, забезпечення рівного доступу до технологій і запобігання надмірній залежності від технологій.

Висновки. Впровадження штучного інтелекту у викладання математичних дисциплін відкриває нові можливості для значного покращення ефективності навчального процесу. За допомогою ІІІ можна персоналізувати навчання, враховуючи індивідуальні потреби та рівень підготовки кожного здобувача. Це дозволяє створювати адаптивні навчальні програми, які відповідатимуть

специфічним вимогам кожного здобувача, що значно підвищує мотивацію та зацікавленість у навчанні.

Однією з головних переваг використання ІІ є можливість візуалізації абстрактних математичних понять. Завдяки інтерактивним платформам здобувачі можуть наочно спостерігати, як теоретичні принципи застосовуються на практиці, що допомагає краще зрозуміти складні ідеї. Візуалізація у поєднанні з адаптивними навчальними засобами дозволяє здобувачам засвоювати складні теми швидше, глибше та ефективніше.

ІІ також активно використовується для автоматизації оцінювання, що знижує навантаження на викладачів і дозволяє швидше і точніше визначати рівень знань здобувачів. Автоматизація дає змогу здійснювати миттєвий зворотний зв'язок, надаючи змогу коригувати свої помилки.

Інтерактивні методи навчання на основі штучного інтелекту сприяють залученню здобувачів до процесу навчання та створюють можливість для глибшого засвоєння матеріалу через практичні вправи, ігри та симуляції.

Однак для того, щоб ці переваги стали доступними кожному, необхідно враховувати етичні аспекти та забезпечити рівний доступ до технологій для всіх. Це включає надання необхідних інструментів та інфраструктури для використання ІІ, а також дотримання принципів конфіденційності та безпеки даних.

Отже, штучний інтелект має значний потенціал для розвитку освіти, зокрема, математичної. Однак його впровадження повинно бути збалансованим та етично обґрунтованим, щоб забезпечити ефективність освітнього процесу та рівні можливості для всіх учасників.

Список використаних джерел.

1. Zhou Y., Wang X., Li H. Personalized Learning in Mathematics Education Using Machine Learning. *Journal of Educational Technology Research*, 2020, 38(4), 456–471.
2. Smith J. Interactive Visualizations for Teaching Linear Algebra. *Mathematics Education Quarterly*, 2021, 29(2), 112–125.
3. Gupta R., Singh M., Kumar A. Automating Grading Using Computer Vision Techniques. *International Journal of AI in Education*, 2022, 34(1), 89–104.
4. Martinez L., Rodriguez P. Natural Language Processing for Adaptive Task Generation in Mathematics. *Advances in Educational AI*, 2021, 45(3), 321–334.
5. Іваненко О., Ковальчук Л. Адаптивні платформи для навчання лінійної алгебри. *Вісник математичної освіти*, 2022, 17(2), 45–54.
6. Петренко М. Візуалізації та симуляції у навчанні диференціальної геометрії. *Український журнал освіти і науки*, 2023, 22(1), 66–75.
7. Гнатюк О. Інструменти обробки природної мови в математичній освіті. *Наукові записки НАН України*, 2021, 12(3), 78–87.
8. Kim H. Ethical Challenges in AI-Driven Education. *Global Perspectives on Education*, 2023, 41(1), 123–137.
9. Lee D. Dependency Risks of Automated Systems in Learning. *AI and Society*, 2022, 39(5), 512–528.
10. Smith J., Doe A. AI in Mathematics Education. *Journal of Educational Technology*, 2022, 15(3), 123–135.
11. Zhang W., Lee K. Adaptive Learning Systems: A Case Study. *International Journal of AI in Education*, 2023, 10(4), 200–215.
12. Johnson R. Visualization in Mathematics Using AI. *Mathematical Education Review*, 2021, 9(2), 45–60.

ПЕДАГОГІЧНА АКАДЕМІЯ:
НАУКОВІ ЗАПИСКИ

13. Brown T. Automated Theorem Proving in Number Theory. *Journal of AI Research*, 2020, 8(5), 112–123.
14. Green P., White L. Ethics in AI-Assisted Learning. *Education and Ethics*, 2019, 7(1), 15–30.
15. Yeo S., Kim H., Lee D. *Transforming Math Education with AI. Journal of the Korean Society of Mathematical Education Series A: Mathematics Education*, 2024, 63(2), 387–392.